

The 2nd Teacher Conference “University and School”(Problems of Teaching and Education)
6-7 June, 2014. Materials

არაფორმალური და ინფორმალური განათლების როლი უწყვეტი განათლების ცხოვრების ციკლში

მზია კუბეცია¹, შორენა ტყემალაძე²

¹აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გეოგრაფიულ მეცნიერებათა
დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

²მრავალპროფილიანი ცენტრ-კომპლექსი „გონი“-ს ბუნებისმეტყველების მენტორ-მასწავლებელი, ხარისხის
მართვის სამსახურის ხელმძღვანელი

ანოტაცია

სტრუქტურული და შინაარსობრივი ცვლილებები, საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლა, ტექნოლოგიური პროგრესი და გაზრდილი ინტერესი შრომის ბაზარზე უნივერსიტეტებს უქმნის დამაბულ კონკურენტულ გარემოს, რის გამოც ორიენტირი აღებულია სასწავლო პროგრამების მრავალფეროვნებასა და ხარისხზე. საზოგადოების ფართო ფენების, სხვადასხვა სოციალური და ასაკობრივი ჯგუფების მომსახურება, „**მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის**“, უწყვეტი განათლების პირობების შექმნა საქართველოს უნივერსიტეტებისთვის ერთ-ერთ პრიორიტეტად იქცა.

მეცნიერები განასხვავებენ **არაფორმალურ** და **ინფორმალურ** განათლებას. **არაფორმალური** განათლება შეიცავს ყველაფერს, რაც არ არის ფორმალური (სერტიფიკატები და დიპლომები) განათლება. ინფორმალური განათლება კი ეხება სწავლების ფორმას, რომელიც წინასწარი განზრახვის გარეშე ან ქვეცნობიერად ხდება. ტონი ჯეფისა და მარკ სმიტის მიხედვით „ინფორმალური განათლება არის სპონტანური პროცესი, რომელიც ადამიანებს სწავლაში ეხმარება“[1]. თუმცა მკვლევარები ჯერ კიდევ ვერ თანხმდებიან ინფორმალური განათლების მნიშვნელობაზე. ზოგიერთი მათგანისთვის ინფორმალური სწავლება არის განათლების ყველაზე მნიშვნელოვანი ფორმა, რომლის შექმნაც ნებისმიერ დროსა და ადგილზე, მეგობრებთან, მშობლებთან თუ კოლეგებთან საუბრისას, სხვადასხვა პრობლემებთან შეჭიდებისას ხდება. განზრახ თუ გაუცნობიერებლად ყოველი ჩვენგანი ყოველდღიურად ჩართულია „ცხოვრების სკოლაში“.

საქართველოს კონსტიტუციის 35ე მუხლის თანახმად, ყველას აქვს განათლების მიღებისა და მისი ფორმის არჩევის უფლება. საქართველოში რიგი პოზიტიური ცვლილებები განხორციელდა განათლების სფეროში, რაც დადებითად შეაფასდა განათლების ექსპერტთა მხრიდან. მისასალმებელია, რომ ევროკომისია იზიარებს მსგავს ექსპერტულ დასკვნებს.

საკვანძო სიტყვები: არაფორმალური, ინფორმალური, „ევროპულ განზომილებას“, ინტეგრაცია, უწყვეტი განათლების.

The 2nd Teacher Conference “University and School”(Problems of Teaching and Education)
6-7 June, 2014. Materials

უკანასკნელი ოცი წლის განმავლობაში საქართველოს განათლების სისტემამ და, კერძოდ, უმაღლესმა საგანმანათლებლო დაწესებულებებმა, არაერთი ძირეული ცვლილება განიცადეს, რომლებიც საქართველოში ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის დაწყებას, საბჭოთა კავშირის დაშლას, დამოუკიდებლობის აღდგენას, მთელ რიგ საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ და ეკონომიკურ პროცესებს, საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლას, და ბოლოს, ევროპულ საგანმანათლებლო სივრცესთან ინტეგრაციას და ბოლონის პროცესს უკავშირდება. საქართველოს უნივერსიტეტები თანდათან იძენენ ე. წ. „ევროპულ განზომილებას“.

სტრუქტურული და შინაარსობრივი ცვლილებები, საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლა, ტექნოლოგიური პროგრესი და გაზრდილი ინტერესი შრომის ბაზარზე უნივერსიტეტებს უქმნის დამაბულ კონკურენტულ გარემოს, რის გამოც ორიენტირი აღებულია სასწავლო პროგრამების მრავალფეროვნებასა და ხარისხზე. საზოგადოების ფართო ფენების, სხვადასხვა სოციალური და ასაკობრივი ჯგუფების მომსახურება, „**მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის**“, უწყვეტი განათლების პირობების შექმნა საქართველოს უნივერსიტეტებისთვის ერთ-ერთ პრიორიტეტად იქცა.

მეცნიერები განასხვავებენ **არაფორმალურ** და **ინფორმალურ** განათლებას. **არაფორმალური** განათლება შეიცავს ყველაფერს, რაც არ არის ფორმალური (სერტიფიკატები და დიპლომები) განათლება. ინფორმალური განათლება კი ეხება სწავლების ფორმას, რომელიც წინასწარი განზრახვის გარეშე ან ქვეცნობიერად ხდება. ტონი ჯეფისა და მარკ სმიტის მიხედვით „ინფორმალური განათლება არის სპონტანური პროცესი, რომელიც ადამიანებს სწავლაში ეხმარება“ [1]. თუმცა მკვლევარები ჯერ კიდევ ვერ თანხმდებიან ინფორმალური განათლების მნიშვნელობაზე. ზოგიერთი მათგანისთვის ინფორმალური სწავლება არის განათლების ყველაზე მნიშვნელოვანი ფორმა, რომლის შექმნაც ნებისმიერ დროსა და ადგილზე, მეგობრებთან, მშობლებთან თუ კოლეგებთან საუბრისას, სხვადასხვა პრობლემებთან შეჭიდებისას ხდება. განზრახ თუ გაუცნობიერებლად ყოველი ჩვენგანი ყოველდღიურად ჩართულია „ცხოვრების სკოლაში“.

კომუნიკაციას საკვანძო ადგილი უჭირავს ინფორმალური განათლების თეორიაში. ზელდინის მიხედვით „საუბრები ცვლის მსოფლიოს ხედვის გზებს და თვითონ მსოფლიოსაც კი“ [2]. მაგალითად, კოლეგებთან საუბრებმა იმის შესახებ, თუ როგორ გადაჭრა კომპიუტერის გამოყენებისას წამოჭრილი სხვადასხვა პრობლემა, შესაძლოა ყველაზე ეფექტიანად განამტკიცოს თქვენი კომპიუტერთან მუშაობის უნარი, მიუხედავად იმისა, რომ ამ საუბრების სანაცვლოდ არანაირი სერტიფიკატი/დიპლომი არ გაიცემა და შესაძლოა ვერც კი აცნობიერებდნენ, რომ შეისწავლეს რაღაც მნიშვნელოვანი. საუბრებისას ხდება არა მარტო ცოდნის შექმნა; არამედ კრიტიკის, სხვადასხვა საკითხებზე არგუმენტაციისა და გარკვეულ შემთხვევებში თანხმობის შესწავლა. ადამიანები ეცნობიან სხვების შეხედულებებს და უზიარებენ მათ საკუთარს. ინფორმალური განათლების თეორიის მიხედვით, საუბრები აღრმავებს ცოდნას, წვრთნის აზროვნებას და შეუძლია შეცვალოს ადამიანის ფუნდამენტური

The 2nd Teacher Conference “University and School”(Problems of Teaching and Education)
6-7 June, 2014. Materials

შეხედულებებიც. არაფორმალური და ინფორმალური განათლების დიდი ზეგავლენისა და მნიშვნელობის გამო, საგანმანათლებლო ინსტიტუტები მსოფლიოს გარშემო ცდილობენ სხვადასხვა გზით მხარი დაუჭირონ ასეთი ცოდნის შექმნას. კომუნიკაციის უნარს, რომელიც მოიცავს პრეზენტაციასა და დებატებს, დიდი ნაწილი უჭირავს მის განვითარებაში.

ფორმალური განათლება, რომელიც ხასიათდება კონსერვატორული სისტემით, მყისიერად ვერ ერგება ბაზრის მოთხოვნებს. ამასთან კვლევები ადასტურებს, რომ საქართველოს შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალაზე მოთხოვნასა და სამუშაო ძალის მიწოდებას შორის არა მარტო რაოდენობრივი, არამედ სერიოზული სტრუქტურული (პროფესიების მიხედვით) და ხარისხობრივი (კვალიფიკაციის მიხედვით) დისბალანსია. მოთხოვნა-მიწოდებას შორის დისბალანსი გვევლინება როგორც უმუშევრობის ერთ-ერთი ფაქტორი.

უდავოა, რომ სკოლას საგანმანათლებლო სისტემაში ბევრი რამის გაკეთება შეუძლია ამ მიმართულებით. სკოლა ხშირად განაპირობებს იმას, თუ სად აგრძელებს სკოლადამთავრებული სწავლას, სწორი არჩევანი საინტერესო თავგადასავლად აქცევს თინეიჯერის ცხოვრებას. პროფესიის არჩევა საკმაოდ რთულია, მით უმეტეს - საქართველოში, ჩემი აზრით, სკოლამ, სასწავლო უნარებთან ერთად, მოსწავლეს სწორი თვითშეფასების უნარიც უნდა განუვითაროს. ადამიანები ირჩევენ პრესტიჟულ პროფესიას და ჰგონიათ, მათი მომავალი უზრუნველყოფილია, მაგრამ ხშირად ვდგებით ხოლმე დილემების წინაშე.

სად არის სწორი არჩევანის ძიების გზა?

ეკონომისტები განათლებასა და ადამიანურ კაპიტალზე საუბრისას (ძირითადად სკოლებსა და უნივერსიტეტებში), კვალიფიციური მასწავლებლების მიერ მიწოდებულ ფორმალურ განათლებას გულისხმობენ. ეს არის ცოდნა, რომელიც გაწერილია სილაბუსში და რომლის შემოწმებაც სტუდენტებისათვის გამოცდების შედეგად მინიჭებული სერტიფიკატებითა და დიპლომებით ხდება. შესაბამისად, ეკონომისტები საზოგადოებაში არსებულ ადამიანურ კაპიტალს სკოლებსა და უნივერსიტეტებში გატარებული წლების რაოდენობით ზომავენ. მაგრამ არის კი ფორმალური განათლება ადამიანური განათლებისა და ინტელექტის ერთადერთი წყარო? იმის შეფასება, თუ რამდენად კრეატიულად და საზრიანად წარმოაჩენს ადამიანი საკუთარ შეხედულებებს არსებობს მნიშვნელოვანი უნარები, რომელთა დაუფლებაც ვერ ან მხოლოდ ნაწილობრივ ხერხდება ფორმალური განათლების სისტემის მეშვეობით.

განათლების მეცნიერებს შორის ფართოდ გავრცელებული შეხედულებისამებრ არაფორმალური განათლება - გულისხმობს ორგანიზებულ და მიზანმიმართულ საგანმანათლებლო ღონისძიებებს, რომლებიც ხორციელდება ფორმალური განათლების (მაგ.: სკოლა, უნივერსიტეტი) მიღმა. ასეთი ღონისძიებებია მაგ.: ტრენინგები, სხვადასხვა კურსები ან მეცადინეობა სასურველი მიმართულებით. არაფორმალური განათლების პროცესში ყველა ასაკის ადამიანი შეიძლება იყოს ჩართული. თავად საგანმანათლებლო ღონისძიება სხვადასხვა ხანგრძლივობისაა და სასურველია

The 2nd Teacher Conference “University and School”(Problems of Teaching and Education)
6-7 June, 2014. Materials

სრულდებოდეს რაიმე სახის საგანმანათლებლო დოკუმენტის გაცემით. საქართველოს განათლების სისტემის რეფორმირების პროცესში ეს კი ხელს უწყობს ახალგაზრდების განათლების დონის ამაღლებას და მათ პიროვნულ განვითარებას.

ევროპული საგანმანათლებლო სივრცის პრინციპებზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდის შემოტანა გულისხმობს, საკუთარი ქვეყანაში დაფუძნებული გამოცდილებისა და სწავლების მეთოდების სინთეზს, რის საფუძველზეც ახალგაზრდები მოახდენენ სასაურველი განათლების მიღებას ცალკეულ დისციპლინებში, ცოდნის ამაღლებასთან ერთად გაეცნობიან სხვადასხვა მეცნიერებს, რაციონალური აზროვნებით შეძლებენ დროის ეფექტურ გამოყენებას, დამოუკიდებლად მუშაობას, სწავლისათვის მიღებული ცოდნითა და უნარ-ჩვევებით აქტიურად ჩაერთონ და ხელი შეუწყონ ქართული საზოგადოების ჩამოყალიბებას.

მოსწავლეთა სრულფასოვანი განათლებისთვის მნიშვნელოვანია ფორმალური განათლების პარალელურად არაფორმალური განათლების შესაძლებლობების გაფართოება. მათ შორის ისეთი პრიორიტეტული მიმართულებების გაძლიერება, როგორცაა ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრება, მოსწავლეთა წიგნიერების ამაღლება, საერთაშორისო საგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა, მოსწავლეთა შემოქმედებით ღონისძიებებში ჩართულობა, სკოლის მოსწავლეების ინიციატივების წახალისება.

საგანმანათლებლო გამოცდილება შეგვიძლია სამ ასპექტად დავყოთ:

- ფუნდამენტური ცოდნის გაზიარების პროცესი, რაც გულისხმობს ეროვნული სასწავლო გეგმით, კურიკულუმით გათვალისწინებული საკითხების სწავლებას;
- სკოლის ფიზიკური გარემო და სტრუქტურა, რაც სასწავლო გარემოს ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია. სკოლის ფიზიკურ სტრუქტურას წარმოადგენს არა მხოლოდ სასწავლო დაწესებულება, აღჭურვილობა, არამედ საგაკვეთილო გეგმა, გრაფიკი, დროისა და სივრცის რესურსები;
- სასკოლო ცხოვრების გარკვეული ასპექტები, რომელთა სწავლება არ არის ასახული ეროვნულ სასწავლო გეგმაში, მაგრამ სკოლაში სწავლის დროს მოსწავლეები ცნობიერად თუ ქვეცნობიერად იძენენ ცოდნის, უნარების ან გამოცდილების სახით.

წარმატებული საგანმანათლებლო პროცესი ამ სამი ასპექტის სწორი კომბინაციის შედეგად მიიღწევა.

განათლების სპეციალისტებისა და პედაგოგების აზრი ხშირად იყოფა, როდესაც საუბარი ფორმალური განათლების საუკეთესო მეთოდებზე ან მიდგომებზეა. ფორმალური განათლება და ეროვნული სასწავლო გეგმა, რომელიც ზოგადიგანათლების ერთ-ერთი უმთავრესი ნაწილია, ძალიან მნიშვნელოვანია წარმატებული საგანმანათლებლო პროცესისათვის. არანაკლებ საგულისხმო ასასწავლო გარემოს სხვა ასპექტებიც, რომლებიც ასევე დიდ გავლენას ახდენს მოსწავლეთა აკადემიურ მიღწევებზე.

სკოლაში მიღებული განათლება ოფიციალურ სასწავლო გეგმებში ასახულ საგნებსა და მისაღწევ შედეგებს აღემატება. მოსწავლეები, აკადემიურ საკითხებთან ერთად,

The 2nd Teacher Conference “University and School”(Problems of Teaching and Education)
6-7 June, 2014. Materials

სოციალურ წესებსა და მოლოდინებს ეცნობიან. ეს მორალური თუ სოციალური მნიშვნელობის მქონე ინფორმაციაა და გარკვეულ სოციალურ უნარებს, ლექსიკას, მეტაფორებს გულისხმობს.

ფორმალური განათლების კვლევა მუდმივ ჩაღრმავებას მოითხოვს. ძალიან მნიშვნელოვანია, სკოლა გამუდმებით ზრუნავდეს იმაზე, რომ მოსწავლეებს გადასცეს პრაქტიკული ცოდნა, თუ როგორ გადაწყვიტონ მნიშვნელოვანი პრობლემები. თუმცა ამ უნარის ჩამოსაყალიბებლად აუცილებელია სწავლა-სწავლების არა მხოლოდ აკადემიური ასპექტის გათვალისწინება, არამედ განათლების არაფორმალური ასპექტებზე დაკვირვებაც. სწორედ განათლების ფორმალური და არაფორმალური ასპექტების ერთობლიობა განაპირობებს მოსწავლეთა აკადემიურ მიღწევებს და გავლენას ახდენს მათ სოციალურ და ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაზე.

განათლების სამინისტროს პროექტი უნივერსიტეტი-სკოლას-სკოლა უნივერსიტეტს ერთგვარი ინდიკატორი გახდა არაფორმალური განათლების ხელშეწყობისა და განვითარებისათვის. პედაგოგთა მიერ გააზრებულ იქნა პროექტის მნიშვნელობა და მიზნობრივი რესურსი მოსწავლეებისა და სტუდენტების სახით ინოვაციური მეთოდების გამოყენებით აქტიურ სახედ იქცა სკოლასა და უმაღლეს სასწავლებლებს შორის. ამის პრაქტიკული დადასტურებაა ქ. ქუთაისის სკოლა „გონსა“ და აკწს შორის შეთანხმებული თანამშრომლობა. როგორც ცნობილია წინასწარი მზაობა და განწყობა განაპირობებს სასურველი ქცევის ჩამოყალიბებას. სწორედ ამიტომ ამოქმედო დევიზი სკოლის სივრცედან იმ სასურველი განწყობის შექმნა იქცა უნივერსიტეტის ბაზაზე, რომელიც განაპირობებს მომავალი პროფესიის გონივრულ არჩევას.

I აქტივობა: ინსტრუქტაჟი სკოლაში, უნივერსიტეტში დაგეგმილი შემეცნებით საგანმანათლებლო ექსკურსისათვის; მოლოდინების განსაზღვრა

II აქტივობა: პირველ სემინარზე დასწრება და მოსმენა;

III აქტივობა: ლექციის მეორე საათზე მოსწავლეებისა და სტუდენტების ინტერაქტიური კონსტრუქციული თანამშრომლობა; დისკუსიის ერთერთი ფორმის, მრგვალი მაგიდის გამოყენება;

IV აქტივობა: თეორიული და პრაქტიკული საკითხების შეჯამება;

V აქტივობა: ანკეტური გამოკითხვებითა და ინტერაქტიური ბარათებით შეფასება.

მოსწავლეთა და სტუდენტთა ანკეტური გამოკითხვებით გამოიკვეთა, რომ პრაქტიკაში განხორციელებული ეს ღონისძიება უცხო გარემოში მეტად მნიშვნელოვანი იყო, რადგან სივრცისა და სამუშაო გარემოს აღქმის ტექნოლოგია ჩვეული პროცესია, რადგან ამის გამოცდილება გააჩნიათ. სტუდენტთა მხრიდან კი 76%-მა აღიარა, რომ ამგვარის ტიპის ლექცია პროდუქტიულია ცოდნის მისაღებად და გამოცდილებათა გაზიარებისათვის უმნიშვნელოვანესია. მოლოდინებს გადააჭარბა მოსწავლეთა ჩართულობამ, არგუმენტირებულმა მსჯელობამ და უცხო გარემოში თავისუფლად მანევრირების უნარ-ჩვევამ, რომელთა საწყისი სწორედ სწავლა-სწავლების პროცესში არაფორმალური განათლების ხვედრითი წილის ზრდაა.

The 2nd Teacher Conference “University and School”(Problems of Teaching and Education)
6-7 June, 2014. Materials

არაფორმალური სწავლების მიზნით ექსპერიმენტული კვლევა ვაწარმოეთ ასაკობრივად და შეხედულებებით განსხვავებული ჯგუფების (სტუდენტი და მოსწავლე) თანამშრომლობაზე საგანმანათლებლო პროექტის - „უნივერსიტეტი სკოლას, სკოლა უნივერსიტეტს, მეცნიერი სკოლაში” - ფარგლებში.

ქ. ქუთაისის კერძო სკოლა „გონის“ ეკოკვლების მოსწავლეები (პედაგოგი: შ.ტყემალაძე) 2014 წლის 14 მაისს აკაკი წერეთლის უნივერსიტეტის გეოგრაფიის სპეციალობის მე-4 კურსის სტუდენტებთან ჩატარებულ ღია ლექციას დაესწრნენ (ლექტორები ასოც.პროფ. მ.კუბეცია; ე. ბასილაძე). თემატიკა ეხებოდა ენერგეტიკული პრობლემების გეოგრაფიას, რომელიც ორიენტირებული იყო ენერგორესურსების არელების გავრცელებასა და ფუნქციური გამოყენების სქემების შექმნაზე. ენერგორესურსების დადებით და უარყოფით სახეებზე, ალტერნატიულ რესურსებზე, ენერჯის დაზოგვასა და მოხმარების კანონზომიერებებზე.

ლექციის მსვლელობა მოიცავდა :

- სტუდენტთა და მოსწავლეთა ჩართულობას გონებრივი იერიშის მეთოდის გამოყენებით;
- ცოდნის მიწოდებას ვერბალური და ვიდეო მასალებით;
- ჯგუფებში დავალების მომზადებას;
- შერეული ჯგუფების მიერ მომზადებულ პრეზენტაციას;
- დისკუსიას;
- უკუკავშირ/შეჯამებას.

მოსწავლეები სტუდენტებთან ერთად აქტიურად მონაწილეობდნენ პრობლემის აღმოჩენაში, ვარაუდის (ჰიპოთეზის) გამოთქმაში და დასკვნების გამოტანაში.

აგრეთვე შეხვდნენ დეპარტამენტის ხელმძღვანელს (ასოც, პროფ, დ. მიქაუტაძეს). მრგვალი მაგიდის ფარგლებში ისაუბრეს გეოგრაფიის დარგის აუცილებლობასა და პერსპექტივებზე. დიალოგის ფარგლებში შეეცადნენ მათთვის საინტერესი საკითხების ამოწურვას.

მოსწავლეებმა წარმოადგინეს და გააცნეს მონაწილეებს პროექტის ფარგლებში განხორციელებული აქტივობები და კვლევის შედეგები არაფორმალური განათლების შესახებ; გადაიღეს ვიდეო ფილმები და ფოტოები, რომელიც ასახავდა არაფორმალურ განათლებაში ჩართული წარმატებული მოსწავლის ერთ დღეს.

სკოლების ჩართვა სხვადასხვა დამატებით აქტივობებში უფრო საინტერესოს გახდის სასწავლო პროცესს, ასევე აამაღლებს მოსწავლეთა მოტივაციას.

მოსწავლეთა შეფასება „ეს იყო ყველაზე საინტერესო გაკვეთილი“. რატომ არის მოსწავლეებისთვის სასურველი ღონისძიება ყველაზე საინტერესო გაკვეთილი, ან ჩვეულებრივ გაკვეთილზე საინტერესო? იმიტომ, რომ:

- პრეზენტაციისას მოსწავლეებმა გამოიყენეს თანამედროვე ტექნიკა: სლაიდები, ვიდეო you to be -დან, ასევე მართვადნენ IT სისტემას, რომელიც ალბათ ცალკე გაკვეთილია მათთვის. ტექნიკის გამოყენებით უფრო საინტერესო გახადეს პრეზენტაცია, რაც ასევე განსხვავდება ჩვეულებრივი საგაკვეთილო პროცესისგან,

The 2nd Teacher Conference “University and School”(Problems of Teaching and Education)
6-7 June, 2014. Materials

- ჩვეულებრივ გაკვეთილზე მოსწავლეებს აფასებენ ნიშნებით, რაც ნამდვილად არ არის შინაგანი მოტივაციის წამახალისებელი. აქ მათ აფასებდნენ ტაშით, რაც ყველაზე დიდი ჯილდო და მოტივატორია.
- მოსწავლეებს ამ ყველაფრის ორგანიზებაში პედაგოგი დაეხმარა. კენ რობინსონი ამბობს: „ბავშვები დაჯილდოებულნი არიან ახლის შესწავლის ბუნებრივი ნიჭით, ამიტომ პედაგოგის როლია გაუღვივოს მოსწავლეებს ინიციატივა, „ცნობისმოყვარეობა და შემდეგ უკან გადგეს“.
- მოსწავლეები თვითონვე უსწორებდნენ ერთმანეთს შეცდომებს, თავადვე ანაწილებდნენ როლებს, გუნდურად წყვეტდნენ ნებისმიერ ტექნიკურ პრობლემას და პოულობდნენ პასუხს კითხვებზე. ჩვეულებრივ გაკვეთილებზე ბავშვები ძირითად დროს უთმობენ ტექსტების დაზეპირებას, რომელიც სკოლის დამთავრებიდან რამედნიმე წელიწადში აღარ ემახსოვრებათ. ამ ღონისძიებაზე კი განივითარეს უნარები და მათ ივარჯიშეს ისეთ საკითხებზე, როგორც არის: პრეზენტაცია, ტექნიკის მართვა, გუნდური მუშაობა, პრობლემების დამუკიდებლად გადაჭრა და ა. შ. ყველა ეს თვისება ისეთია, თუ შეიძენ, მერე მთელი ცხოვრება გექნება.

გლობალიზაციის ეპოქაში სამოქალაქო ცნობიერების ასამაღლებლად სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა:

- მდგრადი განვითარების შენარჩუნებისათვის ფორმალურ განათლებასთან ერთად არაფორმალური და ინფორმალური განათლების პირობების შექმნა;
- დემოკრატიული პრინციპების ხელშეწყობისათვის ტოლერანტობის იდეების დამკვიდრება;
- კონფლიქტების დარეგულირებისა და პრევენციისათვის სამოქალაქო მშვიდობის როლის გააზრება.

საქართველოს კონსტიტუციის 35ე მუხლის თანახმად, ყველას აქვს განათლების მიღებისა და მისი ფორმის არჩევის უფლება. საქართველოში რიგი პოზიტიური ცვლილებები განხორციელდა განათლების სფეროში, რაც დადებითად შეაფასდა განათლების ექსპერტთა მხრიდან. მისასალმებელია, რომ ევროკომისია იზიარებს მსგავს ექსპერტულ დასკვნებს [4].

ლიტერატურა

1. Informal education: Conversation, Democracy and Learning, Educational Heretics Press, 2005.
2. Conversation: How Talk Can Change Your Life, Harvill Press, 1999
3. ი. დარჩია, “ მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლა ” საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში. გზამკვლევი. თბილისი 2009.
4. „2012 წლის განმავლობაში მიღწეული წინსვლა და სამოქმედო რეკომენდაციები“ 2013 წლის მარტი, ბრიუსელი.